

2. Elnöki jelentés.

Mélyen tisztelt egyesületi közgyűlés!

Egyesületünk hajója a lefolyt évben dühöngő vész hullámok közt futotta meg pályáját. Az új szervezet életbe léptetése annyi viszályt keltett, annyi elégtelenséget szült, hogy sokan már az egyesület feldarabolódásától, sőt némelyek teljes felbomlásától tartottak. Szívós életereje azonban kiállotta ezen válságot is, és még a vész ezen évének letelte előtt sikerült a nagy megpróbáltatáson keresztül ment hajót biztos révpartra vezetnünk.

A múlt évi közgyűlés ugyanis felismervén a helyzet veszélyes voltát, a lelépett tisztviselőket újból tisztelte meg becses bizalmával, azon határozott utasítással, hogy oly állapotot, oly szervezetet hozzanak javaslatba, mely a központi vezetésnek kellő hatáskört biztosítson és a mellett, hogy a Tátra érdekeit különösen szem előtt tartja, az egyesület országos jellegének is megfelelően. Az újból megválasztott központi tisztviselők a közóhajnak engedve, elvállalták a különféle érdekek egyeztetésének megkísérlését és csak hamar hozzáláttak a munkához. Törekvésüket lényegesen támogatta a Keleti-Kárpátok osztályának a Tátra-osztály kiváltásának helyzete ellen irányult határozati javaslata, melynek megvitatására a száznál több aláíró kívánságára rendkívüli közgyűlést kellett összehívni. Az egyesület tisztviselői felhasználva ezen alkalmat, az osztályok intéző köreivel való alapos és kimerítő tárgyalás és tanakodás után megállapították az új alapszabályokban kifejezett szervezetet és az egész alapszabály módosítását tűzték ki az 1886. november 21-én Iglón tartott közgyűlés napi rendjére. A közgyűlést választmányi ülés előzte meg, mely napontról-pontra végig tárgyalván az alapszabály-javaslatot, csekély módosítással elfogadásra ajánlotta a közgyűlésnek. Ezen új alapszabályok szerint az egyesület ezentúl központból és osztályokból áll. Mindazon tagok, kik nem csatlakoznak valamely osztályhoz, a központhoz tartoznak. Az osztályok a tagdíjak 60%-át saját céljaikra fordíthatják és csak 40%-ot szolgáltatnak be a központba. A központhoz tartozó tagok tagdíjának 60% a Tátra turistikai céljaira fordítatik és 40% megmarad a központnak. A központ a rendelkezésére álló 40%-ból készített az Évkönyvet, fedezi a kulturális célokra tett összes egyéb kiadásokat, valamint a kezelési költséget is, végül pedig segíyezi a még felmaradó pénzzel az osztályokat. Az új alapszabályok azonkívül az osztályok működésének ellenőrzése útján is biztosítanak megfelelő befolyást a központnak.

Egyesületünk mostani szervezete egyáltalában kielégíti az összes tényezők jogos igényeit és lehetségessé teszi, hogy a Tátra érdekeinek minden megcsorbítása nélkül az ország különböző vidékén fiókok támadjanak. Új alapszabályaink csak folyó évi január hó 1-jén léptek életbe és már is három új osztály alakult: A Máttra-osztály Gyöngyösön közel 400 taggal, a Vasvármegyei-osztály Tarcán több mint 100 taggal és a Magura-javorinai-osztály Ófalván közel 60 taggal. Ezenkívül több helyről osztályalakításra vonatkozó mozgalmat jeleznek. Átterve egyesületünk múlt évi működésére, először a központi választmány tevékenységéről és azután az egyes osztályokról fogok említést tenni.

A központi választmány múlt évi működésének kiváló részét az egyesület kebelében támadt viszályok megszüntetése képezte, a mi szerencsésen sikerült is. De ezen törekvés mellett nem feledkezett meg egyéb feladatairól sem. Mint az előbbi években úgy az előzőben is különösen gondot fordított arra, hogy egyesületünk tagjainak számát

emelje és ez által egyrészt anyagi és szellemi erejét fokozza, másrészt pedig a turisztika ügyét minnél szélesebb körben terjessze. Ezen törekvése is sikerrel járt, a mennyiben 600-nál több új tag lépett be és számos olyan helyen is támadt turista-forgalom, a hol az azelőtt teljesen ismeretlen volt. Jelenleg egyesületünk tagjainak száma, leszámítva a veszte ségeket, 3700-ra tehető és összevetve ezen számot a három év előttivel, midőn az egyesület ügyvivősege Lőcsére tétetett át, közel 1200 tagot teszen a gyarapodás. A tagok ily örvendetes gyarapodásával egyesületünk működési tere is szélesbült: az egyesület, mely keletkezések or csupán a Magas-Tátrában érvényesítette működését, ma már egész Felső-Magyarorszában kutatja, hozzá-férhetővé teszi és élvezni tanítja a természet szépségeit, sőt már tovább délre is hatol, a mennyiben a Keleti-Kárpátok osztálya Erdély éjszaki határáig terjesztette ki működési körét és az újabban alakult Vasvármegyei-osztályban már a Dunán-túl is buzgó apostola támadt a turisztika ügyének. S ha az osztály-alakulás a megindult mértékben tovább folya, nemsokára megérnök, hogy a Magyarországi Kárpát-egyesült. egész Magyarországra tejesztené ki működésének hálózatát.

Azokban nemcsak extensiv irányában érvényesült a központi választmány tevékenysége, czélszerű munkafelosztás, a számvevői tisztség szervezése és a vidéki képviselők számának gyarapítása által az egyesületi vagyon kezelését és az egész egyesületi adminisztrációt oly kerék-vágásba terelte, melyben megszűnt az az aggasztó állapot, hogy egyesületünk existenciája jóformán egy-két intéző ember jó akaratától függjön.

A központi választmány működésének jelentékeny részét végül a turista-forgalom emelésére irányozott intézkedései képezték. E czélból egyesületünk érintkezésbe lépett hasonló irányú külföldi egyesületekkel, utazásokat rendező ügynökségekkel, a turisztika ügyével foglalkozó szerkesztőségekkel és számos oly magán emberrel, kiknek közreműködése révén különösen a külföldi utazó közönség figyelmét óhajtotta hazánk szép hegyvidékeire terelni. Ezen törekvését azonban csak akkor fogja siker koronázni, ha hegyvidékünk összes érdekelt tényezői hasonló szellemtől áthatva támogatni fogják egyesületünket.

Ismételt tanácskozások tárgyát képezte a Kárpáti-muzeum ügye is. A muzeum berendezése, felszerelése, muzeum-pártoló tagoknak szerzése és a muzeumi bizottság működésének ellenőrzése, mind ez előfordult a választmányi gyűlések napi rendjén. A Kárpáti-muzeumról azonban alapszabályaink értelmében külön jelentést terjesztetvén elő a közgyűlésnek, elnöki jelentésemben mellőzhetem az erre vonatkozó adatokat.

A központi választmánynak a kulturális czélok irányában érvényesített munkálkodásának java része azonban, az egyesületi Évkönyvre esett, mely ez évben is május hóban gazdag tartalommal magyar és német nyelven 4200 példányban megjelent. Végül még meg kell említenem, hogy a központi választmány Klimkovics Ferencnek a Magas-Tátrát ábrázoló szép olaj-festményét 600 frton megvette és olajnyomat útján sokszorosíttatni óhajtja. A kép vételára három, évi 200 frtnyi részletben fizetendő és egyrészt adakozások, másrészt az épen említett olaj-nyomatok elárúsítása által lesz fedezendő. Ezen vétel által egyrészt pártolni óhajtottuk a magyar művészet azon ágát, mely hazánk természeti szépségeit megismerteti, másrészt pedig oly eszközt igyekeztünk megszerezni, melylyel a nagy közönség figyelmét az eddiginél nagyobb mértékben szép Tátránkra terelhetnök.

Áttérve az osztályok működésének vázolására kezdem a Keleti-Kárpátok osztályával, mely egyesületünk legrégebb és a tagok számára (572 tagja van), valamint működésének területére nézve legnagyobb osztálya. Ez a lefolyt évben is leginkább az Aggteleki-barlang hozzáférhetővé tété-

lével foglalkozott és a barlang belsejében nagyjában be is fejezte a legszükségesebb munkákat, a tervezett másik bejáratot azonban mind-
 eddig nem sikerült létesítenie, mivel nem akadt vállalkozó, ki a még
 hátralevő 90 m.-nyi kőfal áttörését általányért elvállalta volna. Ezenkívül
 a Szadellői-völgyben egy egészen új, mintegy 5 kilom hosszú utat készí-
 tett és több hidakkal ellátta.

A Keleti-Kárpátok osztálya a lefolyt évben (augusztus 20-án) a
 Szadellői-völgyben tartotta meg évi ülését és innen igen sikerült több
 napra terjedő kirándulást tett az Aggteleki-barlangot, Rozsnyót, Kraszna-
 horkát, a Dobsinai-jégbarlangot és Poprádot ejtvén útjába.

A Liptói-osztály egyesületünk legkisebb osztálya, alig van
 60 tagja. Működési tere ugyan aránylag szűknek mondható, a mennyiben
 főleg csak Liptóvármegyére szorítkozik, de annál gazdagabb ki nem
 áknázott természeti kincsekben. Sajnálatos, hogy ezen osztály kedvezőtlen
 anyagi viszonyai és a liptóvármegyei közönségnek csekély érdeklődése
 következtében a mult évben sem fejthetett ki nagyobb fokú működést.
 A turisztikai élet némi élénkítése, valamint az osztály tevékenységének
 fokozása céljából 100 frtnyi segílyt adott a központi választmány a
 Gyömbéren felállítandó kunyhó építési költségeinek fedezésére. A kunyhó-
 hoz szükséges fát gömöri Szent-iványi József, a Csorbai-tó birtokosa, volt
 szíves nagylelkűen felajánlani és ugyancsak ő építtetett az 1886-ik év
 nyarán lovagló utat a Gyömbérré.

Szíves kötelességet teljesítek, midőn itt a Liptói-osztálynak még
 egy másik jótévőjéről is hálásan megemlékszem. Zichy Ödön gróf, az
 árvai uradalom kormányzója, már több év óta évenként 100 frtot bocsát
 a Liptói-osztály rendelkezésére.

Betűrendben haladva következik a Mátra-osztály. Ez csak
 folyó évi május 15-én alakult és már is 500-nal több tagja van. Műkö-
 dését, mint neve is mutatja, a Mátra-hegység területén óhajta érvényesíteni.
 Törekvéseinek céljaira vonatkozólag a választmánya által szervezett három
 bizottsága, — rendező, műszaki és az irodalmi-muzeumi bizottság tájé-
 koztat minket.

A rendező bizottság feladata kirándulásokat, vigalmakat stb. rendezni
 és az egyesületi életet élénkíteni. A műszaki bizottság teendője, utak,
 útjelzések, kilátók, menedékházak tervezése és a gyakorlati kivitel ellen-
 őrzése. Az irodalmi és muzeumi bizottság a Mátra-osztály területén
 létező természeti kincsek, továbbá hely- és néprajzi adatok, mondák,
 nyelvjárások összegyűjtésére, ezeknek és az osztály céljainak, működé-
 sének ismertetésére és fejlesztésére és új tagok szerzésére van hivatva.

Ezen osztály mind a mellett, hogy még csak rövid idő óta fennáll,
 már gyakorlati eredményeket is képes felmutatni. Eltekintve a szervez-
 kedés fáradságos és nehéz munkájától, már élénk mozgalmat és érdeklő-
 dést keltett működése egész területén. Gyöngyös város képviselő-testülete
 egész lelkesedéssel karolta fel az osztály ügyét, az osztály építései-
 re és útjaira erdészeti személynete által felügyeltet és helyet jelölt ki a benei
 regényes Kistalamban és szomszédos dombjain, hol
 bárki nyaralókat építhet, ha minden 100 □ ölért évi 2 frtnyi elismerési
 díjt fizet. A város továbbá a turisták igényeinek megfelelőleg átalakította
 a Benén levő egyik korcsmáját is. A sz. ferenczrendi szerzet az
 osztály kérelmére 6 évre ingyenes használatra engedte át benei kis házát,
 telkét s pinczéjét. Ezen ház a kirándulások kiinduló pontja, a mint
 Bene egyáltalában az ottani egész turista-forgalom középpontja. Benéhez
 a Mátra gerinczének túlsó oldalán fekvő Parádi-fürdő 3 órányira van.
 Benéről a Kallók-völgyén át a Gyökeres forrásig már közel 3 km. hosszú
 egészen új utat épített az osztály. A Kékes tetőre (1007 m.) menedék-
 házat és kilátót tervez és sürgős teendői sorába felvette a Kékesre vezető

gyalogút kitűzését, jelzését s kiépítését. Megemlítendőek végül még az osztálynak a kirándulók ellátására vonatkozó több rendbeli intézkedései.

A Szittnya-osztály működése a lefolyt évben is sok irányú és sikeres volt. Az útjelzések és építések mellett szép fekvésű források foglалása képezte munkája egyik részét. Kirándulások rendezése által fokozni igyekezett Selmezbánya és környéke lakosainak egyesületünk és a turista-ügy iránt való érdeklődését. Az osztálynak abbéli iparkodása, hogy a nyaralni vágyó közönség Selmezbánya környékét keresse fel, a múlt évben nagyobb sikerrel járt, mint az előző éveken. E tekintetben különösen megemlítendő, hogy a budapesti gyermek-kitelepitő egyesület a Szittnya-osztály közvetítésében folytán 34 fiu és 30 leánygyermeket telepített Selmezbánya közelében.

A házi-ipar támogatására a múlt évben is gondot fordított ezen osztály, de turisztikai szempontból különösen fontos azon intézkedése, hogy a környék szebb tájait lefényképezette. A jövőben ez irányú működése még gyorsabb léptekkel fog haladhatni, mivel Coburg-Gothai Fülöp herceg ő kir. fensége „az osztály protektora“ késznek nyilatkozott a Szittnya-hegységen felállítandó pavillont saját költségén felépíteni és így az ezen pavillonra eddig összegyűjtött pénz más turisztikai czélokra fordítható. Az osztálynak a múlt évben 179 rendes, egy alapító és 22 pártoló tagja volt.

A Táttra-osztály a Magas-Táttra területén iparkodott egyesületünk feladatait teljesíteni és ezen törekvésében karöltve járt a központtal, mely az új alapszabályok értelmében a hozzátartozó tagok díjainak 60%-át a Táttra-osztálynak engedi át turisztikai czélokra és innen van, hogy az alig 200 tagból álló osztály oly tekintélyes eredményeket képes volt létesíteni. Eltekintve a kalauz- és bérkocsi-ügy rendezése körül kifejtett tevékenységétől különösen felemlítendő az útjelzés és útépités tekintetében tanúsított buzgalma. A Táttra déli oldalának majdnem minden fontosabb vonala jelezve van színekkel és ezen jelzések megértése czéljából színnyomatú lapokat adott ki az osztály; a kiindulási pontokon pedig nagy fatáblákat alkalmazott a turisták útba-igazítására. Az útépités tekintetében különösen kiemelendő a Fehérvíz völgye, melyben a múlt évben és ez idén is oly serényen folytak a munkálatok, hogy nem sokára elkészül az egész úthálózat, mely ezen szép völgyet és annak tavait könnyen bozzáferhetővé és élvezhetővé teendi. Újnak mondható azon útvonal is, mely a Tarajkáról a Haramia-kőhez készült. Ezen vonal kiépítése által a Tarpataki-völgy látogatói azon kedvező helyzetbe jutnak, hogy kirándulások alkalmával nem ugyan azon az úton kell visszajönniök, melyen oda indultak. Az osztály munkájának és erejének java részét azonban a turista-útnak a Csorbai-tó felé való folytatására fordítja. Eddig az úgynevezett „Kahul“ vizig jutott el s bizonyosan már sokkal tovább haladt volna, ha az illető birtokosokkali tárgyalás szüksége nem késleltette volna a végleges megállapodást. Most ezen nehézségek nagy részt már el vannak hárítva; e tekintetben köszönettel tartozunk Máriássy Ferencz úrnak — és remélhető, hogy ezentúl gyorsabban fog haladni az építés munkája.

A Táttrában eszközölt útépitésekről szólva, csak szíves kötelességet teljesítek, midőn hálás köszönettel megemlítem, hogy Hohenlohe herceg, Javorina birtokosa, Javorinától a Hátsó-Rézaknákon át birtokának határáig az eddigi rosz gyalog-út helyett kocsi-utat építtetett és ennek használatát a turistáknak is megengedte.

Ezen út tekintélyes része ama fontos közlekedési vonalnak, mely a jövőben a Kopán szekérút alakjában fogja átlépni a Táttra gerinczét. A déli oldalon is serényen dolgoznak ezen út létesítésén. Kaltstein Ágost tagtársunk buzgólkodásának sikerült Szepes-Béla és Rokusz községek

közreműködését megnyerni és már is készen van a Veres-agyagot a turista-úttal összekötő terjedelmes és nehéz szakasz. Egyesületünk ezen munkálatokat eddig 250 frttal támogatta.

S most áttérek egyesületünk legújában keletkezett két főkjára. A Vasvármegyei-osztály f. évi július hó 3-án alakult és Tarcsán tartja gyűléseit. Működését egész Vasvármegyére terjeszti ki, különösen azonban arra fog törekedni, hogy az Ausztriával való összeköttetést létesítse. Ennek megfelelőleg első sorban a Tarcsa-Bánya-Borostyánkő között elhúzó út vonal kiépítését vette tervbe.

Fontos feladata leendő a nagy számmal oda sereglő osztrák turistáknak tájékoztatásáról és útbaigazításáról gondoskodni. Vasvármegye ugyan már nem tartozik geographiailag a Kárpát-hegység területéhez, de mint-hogy az ott alakult osztály céljai egyesületünk céljaival teljesen azonosak és nekünk érdekünkben áll, hogy a turista-forgalom hazánk egész területén meginduljon, szívesen fogadjuk körünkbe ezen új sarjat: „vér a mi véruktól, test a mi testünkben.”

A Magura-javorinai-osztály f. évi július 10 alakult a Koronahegyi-fürdőben tartott gyűlésen. Ezen osztály tagjainak száma aránylag csekély, de azért igen fontos működési tere és így biztos jövője is van. A ki Javorina környékét és a Pienin-hegységnek azon nagyszerű szorosát ismeri, melyen a Dunajecz keresztül kanyarog, az csak örömmel fogadhatja a Magura-javorinai-osztály megalakulásának híreit.

Ezen osztály hivatva van közvetetlen összeköttetést létesíteni az említett gyönyörű két pont között és ez által a turista-forgalom áramlatát némileg szegény, de sok tekintetben igen érdekes Maguránkra is kiterjeszteni.

Végig tekintve ezen itt elősorolt adatokon, mindenütt dicséretre méltó törekvést, buzgó munkálkodást találunk s az elért eredmény is, számba véve a rendelkezésre álló aránylag csekély eszközöket és a működés sok irányát és széles körét, minden esetre kielégítő. S ha egyik, vagy másik tekintetben a vártnál csekélyebb is a kivívott siker, vigasztalhat az a tudat, hogy ennek oka a legtöbb esetben az egyesületen kívül keresendő.

Magamat és tisztársaimat a t. közgyűlés becses jó indulatába ajánlva, felolvasott jelentésemnek szives tudomásul vételét kérem.

1887-ik évi augusztus hó 4-én.

Gr. Csáky Albin,
egyesületi elnök.

3. A muzeumi bizottságnak jelentése az 1886-87-ik évi működéséről.

Mindenek előtt meg kell említenünk, hogy az 1885-ben megkezdett építés 1886-ban augusztus 21-én befejeztetett. Ennek következtében a muzeumi bizottság a szükséges intézkedéseket megtette az iránt, hogy a tárgyak az 1887-ki tavasszal az új épületbe áthelyeztessenek. A termek kifestettek és minden tekintetben rendbe hoztattak, úgy hogy a tárgyak átvitelét eszközölhattuk és úgy berendezhattuk, a mint ezt a szakértő férfiak ítélete szerint berendeznünk kellett, reménylve, hogy ezen tárgyak felállítása és berendezése hű képet nyújt arról, mi a Kárpáti-muzeumnak feladata leszen. Maga az épület 1886-ban november 23-án Scholtz Gusztáv kerületi főmérnök úr által felülvizsgáltatott és kevés hiánnyal cél-